

Nr 4.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om viss ändring av lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar.

Andra lagutskottet har till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 181 i första kammaren av herrar *Lindblom* och *Näslund* samt nr 226 i andra kammaren av fröken *Liljedahl m. fl.*

I motionerna, vilka äro likalydande, har hemställts, »att riksdagen måtte besluta om sådan ändring av lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar, att densamma även omfattar tuberkulos i de fall där sjukdom förorsakats av den försäkrades arbete, under förutsättning att arbetet bestått i yrkesmässigt utövande av sjukvård eller förlossningsvård».

Lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar antogs av 1929 års riksdag och utfärdades den 14 juni 1929 (nr 131). Ändringar i densamma ha vidtagits genom lagar den 12 september 1930 (nr 335), den 26 juni 1936 (nr 384), den 3 juni 1938 (nr 211), den 19 maj 1944 (nr 226), den 6 maj 1949 (nr 187), den 5 maj 1950 (nr 166), den 27 april 1951 (nr 185) och den 30 maj 1952 (nr 289).

Lagen är anknuten till lagen om försäkring för olycksfall i arbete på det sättet, att var och en, som enligt olycksfallsförsäkringslagen är försäkrad för skada till följd av olycksfall i arbete, även skall anses vara försäkrad för vissa närmare angivna yrkessjukdomar. Ersättning i anledning av dylik sjukdom utgår enligt i huvudsak samma grunder som för olycksfall i arbete. Lagen är tillämplig dels å yrkessjukdom, som uteslutande eller till övervägande del framkallats genom inverkan av vissa i lagen uppräknade giftiga ämnen eller viss strålning, och dels å vissa andra sjukdomar, som äro särskilt angivna i lagen, där sjukdomarna uteslutande eller till övervägande del förorsakats av den försäkrades arbete. Däremot innehåller lagen icke någon allmän bestämmelse om rätt till ersättning vid sjukdom, som förorsakats av den försäkrades arbete. Arbete i verksamhet, där fara föreligger för yrkessjukdom, benämner lagen farligt arbete.

Enligt 3 § i lagen skall ersättning i anledning av yrkessjukdom icke utgå med mindre arbetaren inom ett år eller, då fråga är om yrkessjukdom, som framkallats genom inverkan av röntgenstrålar eller radioaktivt ämne, eller

om kronisk manganförgiftning, kronisk kadmiumförgiftning eller dammlunga, framkallad genom inverkan av oorganiskt ämne, inom tio år före dagen för sjukdomens yppande varit sysselsatt med arbete i verksamhet, där fara föreligger för sjukdomen.

Till ledning vid bedömandet, huruvida yrkessjukdom, som avses i lagen, är för handen, har i *kungörelsen den 24 november 1944 med särskilda föreskrifter i anledning av lagen den 14 juni 1929 (nr 131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar* intagits en förteckning, upptagande dels de sjukdomsformer, vilka bruka framkallas genom inverkan av i lagen uppräknade giftiga ämnen och viss strålning, dels ock de slag av verksamhet, vari såväl dessa sjukdomsformer som de i lagen såsom yrkessjukdomar, vilka omfattas av försäkringen, särskilt omförmälda sjukdomar bruka framträda.

Frågan om inrymmande av tuberkulosen bland de sjukdomar, som uppräknas i lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar, har länge varit föremål för uppmärksamhet.

Den 12 juni 1942 erhöilo riksförsäkringsanstalten och medicinalstyrelsen av Kungl. Maj:t uppdrag att gemensamt verkställa av riksdagen samma år begärd utredning av frågan, om och i vad mån sådana smittsamma sjukdomar, som kunna överföras från djur till människor, borde inbegripas under yrkessjukdomsförsäkringslagen. Ämbetsverken redovisade i samråd med statens institut för folkhälsan i utlåtande den 26 mars 1943 då föreliggande resultat av utredningen. Därvid förklarade myndigheterna, att en del särskilda spörsmål, däribland frågan om upptagande av såväl bovin som human tuberkulos såsom yrkessjukdom, komme att göras till föremål för vidare utredning.

I och för denna ytterligare utredning begärde medicinalstyrelsen den 25 maj 1944 från styresmännen för vissa lasarett, vissa sjukstugeläkare, sanatorieläkare, tuberkulossjukstugeläkare, läkare vid epidemisjukhus samt sjukhuscheferna vid sinnessjukhusen uppgifter angående under tiden 1 januari 1942—31 december 1944 inträffade fall av tuberkulos bland personal vid ifrågavarande sjukvårdsanstalter. Resultatet av utredningen framlade ämbetsverken i *skrivelse* till Konungen den 12 maj 1948. I denna uttalades bland annat följande:

Utredningen har visat, att det föreligger en översjuklighet i tuberkulos bland tuberkulossjukvårdsanstalternas personal, men det tillgängliga materialet medgiver icke ett svar på frågan om orsakerna härtill. Ämbetsverken ha därför funnit sig nödsakade att fortsätta utredningen på så sätt, att frågeformulär av annan typ utsändas till ett större antal sjukvårdsinrättningar av olika slag. Ett nytt och färskare material kan nämligen förväntas ge fastare hållpunkter för bedömandet av frågan om samband mellan tjänstgöring och tuberkulossmitta. Detta är icke enbart beroende på att ett större material tillåter säkrare slutsatser rent statistiskt sett utan också på att förhållandena kunna förväntas bliva i viss mån lättare att

bedöma. Numera vaccineras sjukvårdspersonal före tjänstgöringens början i allt större utsträckning och man kan därför räkna med att så gott som all personal varit tuberkulinpositiv vid tjänstens början under de senaste åren. En ny utredning kan därför förväntas giva en klarare uppfattning även om superinfektionens eventuella betydelse. Av ovan anförda skäl och då det för närvarande visat sig icke vara praktiskt möjligt att i det enskilda fallet avgöra, om smitta ådragits i tjänsten eller icke, finna ämbetsverken sig emellertid nu icke kunna förorda, att tuberkulos inrymmes bland yrkessjukdomarna.

Sammanfattningsvis meddelade ämbetsverken, att de på grundval av föreliggande utredning icke ansåge sig kunna förorda, att vare sig human eller bovin tuberkulos upptoges såsom yrkessjukdom i yrkessjukdomsförsäkringslagen, men att hithörande frågor komme att göras till föremål för fortsatt utredning.

I motioner vid 1950 års riksdag hemställdes om utredning av frågan om hänförelse av tuberkulos som yrkessjukdom. *Andra lagutskottet* avstyrkte i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 31 motionerna och hänvisade därvid till pågående utredning.

Även 1952 års riksdag behandlade i anledning av motioner frågan om tuberkulosens ställning som yrkessjukdom. Härvid infordrades yttranden från, bland andra, medicinalstyrelsen.

Medicinalstyrelsen berörde i avgivet yttrande den tidigare utredningen i ämnet och erinrade om styrelsens nyssnämnda uttalande att frågan huruvida tuberkulos borde upptagas såsom yrkessjukdom komme att ytterligare utredas. Styrelsen fortsatte:

För den skull igångsattes år 1949 insamling av nytt material angående bland sjukvårdspersonal inträffade fall av tuberkulos, varvid uppgifterna — till skillnad mot den tidigare undersökningen — också skulle gälla personalens åldersfördelning och de insjuknades eventuellt tidigare anställning vid sjukvårdsanstalt. Uppgifterna skulle omfatta insjuknade under perioden 1/7 1949—31/12 1951. Medicinalstyrelsens statistiska avdelning är för närvarande sysselsatt med att infordra felande uppgifter till detta material och kommer, så snart materialet kompletterats, att påbörja bearbetningen av detsamma. Medicinalstyrelsen beräknar att bli färdig med denna utredning under september innevarande år, och nytt yttrande i ärendet torde i så fall kunna föreligga under fjärde kvartalet 1952.

Andra lagutskottet, vars utlåtande nr 27 godkändes av riksdagen, hänvisade till den pågående utredningen och ansåg icke frågan om utvidgning av försäkringsskyddet böra av riksdagen upptagas till prövning innan utredningsresultatet framlagts.

Utskottet.

När riksdagen förra året behandlade frågan om tuberkulosens inrymmande bland de i yrkessjukdomsförsäkringslagen uppräknade sjukdomarna beräknades medicinalstyrelsens utredning i saken komma att slutföras så tidigt, att yttrande i ärendet kunde föreligga i slutet av året. Emellertid har — enligt vad utskottet erfarit — utredningen fördröjts på grund av svårigheter bland annat vid sammanförandet av det statistiska underlaget. Bearbetningen av insamlat material väntas dock vara slutförd inom den närmaste tiden, och medicinalstyrelsens och riksförsäkringsanstaltens emotsedda yttrande i saken kan antagas komma att föreligga under någon av de närmaste månaderna. Innan utredningen slutförts och resultatet framlagts, bör frågan huruvida försäkringsskyddet skall utsträckas att omfatta även tuberkulos icke av riksdagen upptagas till prövning.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att förevarande motioner I: 181 och II: 226 icke måtte
föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 24 februari 1953.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Norman, Sten, Wahlund, Sunne, Norman, Ahlberg, Axel Svensson och Nils Theodor Larsson;

från a n d r a kammaren: herr Jacobsson i Igelsbo*, fru Johansson i Norrköping, fru Västberg, herr Hagård, fru Sandström, herrar Lundberg, Carlsson i Bakeröd och Svensson i Göteborg.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
